

ÓZBEKSTAN JAZÍVSHÍLAR
AWQAMÍ

NURDANA BIYSENBAEVA

QOSIQ HÁM GÚRRINLER

TOSHKENT
“ADABIYOT”
2024

Adebiy basshı:
Sirojiddin SAYYID

Juwaplı redaktor:
Botir ERGASHEV

Baspa ushın juwapker:
Zulfiya SATBAEVA

Ózbekstan Jazıwshılar awqamı tárepinen hár jılı dástúriy tárizde ótkerilip kiyatır'an Respublika jas dóretiwshileriniń Zomin seminarında 2024-jıldan baslap elimizdiń túrli aymaqlarında iskerlik kórsetip atır'an dóretiwshilik mektepleriniń oqıwshıları da belsene qatnasıp kelmekte.

Ataqlı jazıwshı, shayırlar atı menen atal'an, bilimlendiriwde tili-miz hám milliy ádebiyatımızdı tereń úyreniwge , ádebiy dóretiwshilikke ayrıqsha áhmiyet berilip atır'an bul oqıw dargaylarında ádebiy dóretiwshilik penen shu'llanıp atır'an kóplep jaslar jetisip shıqpaqta.

Dóretiwshilik mektepleriniń eń qábiletli oqıwshılarınıń dóretiwshiligi kitap halında basıp shı'arılıp, Siz ádebiyat shaydalarıdıqatına usınılmaqta.

Olardan biri – Ibrayım Yusupov atında'ı dóretiwshilik mektebi-niń oqıwshısı Nurdana Biysenbaeva.

Avtor ele jas. Onıń dóretiwshiliginde azı-kem kemshilikler ushı-rasıwı da múmkin.

Biraq onda ele bilim alıw, úyreniw, izleniw, ózin dóretiwshilik tárepten rawajlandırıw imkaniyatı bar. Bul Nurdananıń qızı'wshılı'ı hám dóretiwshilikke bol'an ıqlasına baylanıslı.

Kitap arqalı jas avtordıń kewil keshirmelerin oqıp, onıń dóre-tiwshilik bula'ınan nár alıp, jaqsı pikir aytasız degen úmittemiz.

ISBN 978-9910-8882-6-7

© N.Biysenbaeva, 2024
© "Adabiyot", 2024

GÓZZAL QALA NÓKISIM!

Nókisimdey gózzal qala kórmedim,
Sağan bağıshlayın qosıqlarımdı,
Seni biyik shıńlarǵa órleteyin,
Jáhange tanıtsam elim Nókisti.

Elimniń dawırǵı jáhange jetken ,
Nókiske hár elden keler turistler,
Túngi Nókis gózzallıǵın kórgende,
Qayta aylanıp jáne kelgisi keler

Tınısh bolsa elim, gúllener baǵlar,
Nesip etkey hámıyshe baxıtlı ıǵbal
Doslıq hám tatıwlıq joǵalmasın hesh,
Hárdayım gózzal bol qalarlıqtay lal.

ÓRT TILSIZ JAW

Órt tilsiz jaw, bilseńiz,
Oynaygórmeń ot penen!
Órtke jaqın júrseńiz,
Tez kúydirer shoq penen.

Oshaqta ot janganda,
Jaqınlama qasına,
Balalar alsa shırpı,
Dárhál ayt maǵan onı.

Órt degen jawdı kórseń,
Qáwıpli eger bilseń,
Dárhál alıp sen suwdı,
Eskert tez úlkenlerdi.

Úyge jalǵız qalǵanda,
Gázge suw qoyılǵanda,
Óshirmekshi bolǵanda,
Shaqır qońsı-qobanı.

ANA MEHRI

Ana mehri sheksiz eken,
Sen dep janıp kúyer eken,
Sağan bárin berer eken,
Qımbatlısań, áziz anam.

Aq juwıp, aq tarağan,
Perzentin bárha oylağan,
Qatarınan kem qılmay,
Janın bárha qıynağan.

Perzentim dep atar tańı,
Bizler ushın tánde janı,
Biz quwansaq kewli tolğan,
Mehri dárya, anajanım

ALÍS ELGE

Sózdiń basın “Assalam” dep baslayman,
Bul xatımdı alıs elge jollayman,
Jetip barsa eger bul xatım sizge,
Sálem dep aytqaysız bárshe-bárshege.

Hal awhallar qalay, jaqsısızlar ma?
Qazaq eli aman-esen otır ma?
Qanday jańalıqlar, ne ózgerisler,
Biz ushın qádirli, hámıyshe sizler.

Elge qashan qaytasız, kútemiz sizdi,
Sağıńǵan shıǵarsız sizler de bizdi.
Ata, áje tuwǵan-tuwıs intizar,
Xat jazǵan waqıtta sálem dep aytar.

ANA WATAN

Meniń áziz watanım,
Gúl jaynağan bostanım,
Qushağıńda óskenbiz,
Nurlı Ózbekstanniń.

Kúnnen-kúnge túrlenip,
Shıray ashıp gúllenip,
Qushağıńda ul-qızıń,
Oynap ósken mákanım.

O, áziz Ózbekstan,
Tariyxıń tillerge dástan,
Meniń áziz watanım,
Jańa Ózbekstanım.

AYAZIY

Kúni-túni qálem alıp qolına,
Sóz marjanın tergen appaq qağazğa,
Lirik shayır sıpatında xalıqqa,
Tanılğansız jasınıızdan – Ayaziy.

Qosıq, gúrriń, poemalar dóretip,
El-xalıqtıń kewilinen jay tawıp,
Qaraqalpaqtıń súyikli shayırı bolıp,
Qaharman atağın alğan – Ayaziy.

Baspada basılıp hár bir qosıǵı,
Súyip oqımaқта xalqımız onı,
Qálemdi terbetken yoshlı, hár kúni,
Shayırlardıń eń ullısı – Ayaziy.

Ájiniyaz shayırdı ustaz tutınıp,
Eldiń algısına bólenip júrgen,
Ádebiyatta óshpes onıń izleri,
Qaraqalpaq bayteregi – Ayaziy.

Baslap bergen poemanı birinshi,
Jas-áwladqa úlgi hámıyshe ózi,
Qaraqalpaq maqtanıshı, juldızı,
Mángi yadımızda bolğan – Ayaziy.

Keleshekte sizdey shayır bolıwǵa,
Xalqımız yadında mángi qalıwǵ'a,
Qaraqalpaq batırların jırlawǵa
Talpınamız sizdey bolıp – Ayaziy

USTAZLAR

Ana kibi mehir berdińiz bizge,
Raxmetler aytamız mudamı sizge,
Bilim hám tárbiya berip sharshamay,
Tuwrı joldı kórsetkensiz, ustazlar.

Perzentim dep, álpeshlegen bizlerdi,
Palapangá ushıwdı da úyretti,
“Ómirde jasasın artqa sheginbey”
Dep, jolımız jarıtqansız, ustazlar.

Qapa bolsaq, kewlimizdi kóterip,
Qalıp qoysaq, alğa ilgeriletip,
Balasınan hesh waq bizdi kem kórmey,
Bar bilgenin bizge bergen, ustazlar.

Aspandağı ayğa teńesekte biz,
Onnan da zorına ılayıqsız siz,
Shákirt tarbiyası jalıqtırmağay,
Kásibińnen kamal tabıń, ustazlar!

ANA JURTÍM

Jasıl gilem baǵlarıń bar, gezgim keler,
Gúllerińdi túrtip, eser jipek samal,
Quslardıń shox sayrawı zor ilham berer,
Kewlim sende, qayda júrsen, Ana jurtım!

Bul dúnyada eller kópdur, sen – birewseń,
Qolǵa qálem alıp, seni jırlaǵım keler,
Ámiwdáryam – Aralıma qan bergenseń,
Tábiyatı sonday kórkem, Ana jurtım!

Meylı, qum bol, shól bol, maǵan jánnet mákan,
Babalardan miyras bul jer kózge súrme,
Balalıǵım bunda ótti, shadlı dáwran,
Hesh bir elge almaspayman, Ana jurtım!

Sizge nege sonsha mehir,aytshı, elim?!
Bes kún ketsem saǵınarman ózińdi, dım!
Qandaydur márgiyań bar ma, bilmedim,
Qushaǵıńız altın besik, Ana Jurtım!

DOSLÍQ

Ey dostım, keń jazıq daladay kewliń,
Qálbiń taza, namısıń ham arıń bar,
Júregińde insańǵa jaman pikir joq,
Baslısı, haqıyqıy doslıq, sende bar.

Saǵan arnap qosıq jazdım, arnayı,
Saǵınaman dem alısta ózińdi men,
Birge kitap oqıp, gúller teremiz,
Quwanaman awılıma qıdırıp kelseń.

Ara alıs bolǵan sayın, doslıq jeńer,
Yadımda sol birge shashlar órgenimiz,
Jarıspaqqa qosıq yadlap, kim ozarǵa,
Tańlawlarǵa kóp tayarlıq kórgenimiz...

Toliqtırar, kemisińdi ol qasıńda
Dos biliner hár túrli sınawlarda,
Baxıt túrli reńlerde bolar eken,
Baxıt eken qasıńda jaqsı dos bolsa .

QULAQ TUTÍN, BALALAR!

Biziń kóshe basında,
Aydos degen bala bar,
Qashan kórseń qolında,
Túspes telefonı bar.

“Gúdibuzar” laqabı,
Álleqashan taǵılǵan,
Kósheniń eń tártipsız,
Biyzarı balası bolǵan.

Hámmemiz hayran buǵan,
Ol qalay bunday bolǵan?
Ne sebepten oǵan,
Bunday laqap taǵılǵan?

Sebebin aytsam, doslar
Bir ájep hádiyse bolǵan,
Tuwılǵan kúnde Aydos,
Telefon sawǵaǵa alǵan.

Dayısı bergen onı,
Telefon “qulı” sonnan,
Oynap túr-túr oyındı,
Tártibi de “buzılǵan”

Telefon uslap hár kún,
Sabaqtı da umıttan,
Erip jaman ballarğa,
Toparına qosılğan.

Tárbiyası “tómenlep”,
Sálem bermes úlkenge,
Ne qıladı jamannıń,
Ere berip izine.

Háddinen asıp bala,
Apasın da tıńlamas,
Toparlasqan joraları,
Tún bolmay úyge qaytpas.

Aytqan Berdaq babamız,
“Jaqsınıń keynine er”,
Degen gápti jaslarğa ,
Aytpağan edi góy biykar!

Aydosqa uqsamañlar,
Bolmañ jaman, nadanlar,
Babam aytqan gáplerge,
Qulaq tutıń, balalar!

TÓRTLİKLER

Tuwǵan jerge muhabbat tuyǵısın,
Tuwılǵannan baslap sezgenbiz.
Biraq, elden ayra túsiw qayǵısın,
Elimizden alıslap-aq bilgenbiz.

* * *

Usta imaratqa gerbish qoyǵanda,
Qáte qoyıp alsa onıń birewin,
Mańlay teri menen qurǵannıń bári,
Qulaydı bir ǵana gerbish sebepli.

* * *

“Jaqsılıq qıl, dáryaǵa tasla”
Degen gáp bar aramızda.
Biraq, soǵan ámel etiwı
Júdá qıyın usı zamanda.

* * *

Bir awız ğana jıllı sóz benen,
Doktor emlemegen nawqas emlerseń.
Tek bir awız jıllı sóz benen,
“Muzlap qalğan” kewildi de eriterseń.

* * *

Tuwğan jerge muhabbat tuyǵısın,
Tuwılǵannan baslap sezgenbiz.
Biraq,elden ayra túsiw qayǵısın
Elimizden alıslap-aq bilgenbiz.

AYSÍZ TÚNLER

Aysız túnlerde aspanğa qarap,
Únsız oylanıp, turdım biraz waq.
Aspan jaqtı emes hár kúngidey
Sebebi ay joq, aspannan jiraq.

Aspan qushağında juldızlar jaynap,
Jerdi jarıtıwğa háreket eter.
Qarańǵıda aydıń ornı bilinip,
Bul túnde heshteńe kórinbey keter.

“Juldızlar jolındı jarıtadı der”,
Tek juldız jarıtpas bilseńiz, eger.
Ájayıp juldızlar aysız jarıtpas,
Ol túnde tas-túnektey kórinip jer.

Anasız úy - misli aysız túnlerdey,
Ketse bir kún biliner ornı.
Olsız hámme jer suwsız shóllerdey,
Saǵınıp, ıntıǵıp kútemiz onı.

Ana úydiń shamshıraǵı – shıraǵı,
Ol bolmasa jer-jáhánim qarańǵı,
Álemge sán berip turǵan quyashday,
Hár bir úydiń perishtesi – keregi.

ALTÍN GÚZ

Tábiyat sarı kóylek kiydi mine,
Íssı kúnler menen aldıq xoshlasıp...
Ózine tán hawası bar gúzdiń de,
Átirap ózgeshe tús, bunsha ájayıp.

Diyqannıń miyneti mın bolar gúzde,
Biyday pisip ırǵalar, “jıynap al” der,
“Aq altın” dı terip alıp atızlardan,
Fermer aǵa shet elge “eksport” eter .

Japıraqlar sarǵayar, atirap gózzal,
Gúller shıqqa malınar tańda,
Atızlarda qarbız-qawın “teńkeyer”,
Qayda bar usınday gózzal kartina.

KITAPTÍN AYTQANÍ

Bulağıman bilimniń,
Oqıp zeyniń ashılar,
Oshağıman ilimniń,
Mennen dúrler shashılar.

Kóp oqıǵan oqıwshı,
Kem bolmaydı heshkimnen,
Bolsań meni jırtıwshı,
Bolarman qapa sennen.

Arańızda sizlerdiń,
Jalqawlar kóp, bilseńiz,
Júzimizge bizlerdiń,
Sızıp qoyǵan kórseńiz.

Ondaylardıń úyinde,
Shań basıp-aq jatarmız,
Qádirimizdi bilmese,
Biz ókpelep qalarmız.

Jalqawlar menen qosa,
Bar intalı, ziyrekler,
Úyrenip, bilim alsa,
Ashılar jańa esikler.

Oqıp jáne uǵınıp,
Bizler menen doslasqan,
Talpınıp alǵa, izlenip,
Hám taǵı da sırlasqan.

Adamzatqa bizlerdiń,
Tiymes hesh zıyanımız,
Qayta biz kitaplardıń,
Insanǵa kóp paydamız.

Baspada qayta basılsaq,
Qorqıp-qorqıp shıǵamız,
Arańızdaǵı jalqawlar,
Jırtama dep qorqamız.

Intalı jaslarǵa bizler,
Sheksiz alǵıs aytarmız,
Oqıń, hámiyshe izlen,
Kámil insan bolarsız!

SÚYEMEN ÓZ AWILIMDI

Meniń gózzal awılım,
Kúnnen-kúnge jaynaydı.
Saylarınan suw aǵıp,
Búlbúllerim sayraydı.

Quwanar, ziyrek balalar,
Shadlanısıp, oynaydı,
Awıldaǵı adamlar
Bir-birin kóp sıylaydı.

Miynetkesh diyqanları,
Jerge berip óz mehrin,
Ter aǵızıp mańlayınan,
Ósirer hár jemislerdi.

Jayılar qoy jaylawda,
Maqtanış etsem elimdi,
Hámme kóshe azada,
Súyemen óz awılımdı!

«RENESSANS» DEM ALIW ORNI

Qaraqalpaq elinen,
Kelgenbiz bul mákanğa.
Nápes alıp hawasınan,
Ne jetpeydi jazğanğa?

Tórt tárepte biyik tawlar,
Qorshap jáne terekler,
Oynap, kúlip biz doslar,
Gúl jaynağan mákanda.

Dem alıstı mazmunlı,
Hám ájáyip, qızıqlı,
Ótkerip este qalarlı,
Umıtilmas máwritler.

Qábiletli jaslardı,
Qushağına topladı.
Úyrenip jańa bilimdi,
Zor qádemler taslandı.

ISENEMEN

Isenemen, Aralıma suw keledi,
Shağalalar qanat qağıp ushıp-qonar.
Inanaman, turistler de kóp keledi,
Suwları kók teñizim tolqıp turar.

Aq qalashlı balığı da sekirip, oynap,
Qushağında keme-keme qatnaw bolar,
Bayağıday ağıp turar gúrlep, burqıp,
Shın kewlimnen barlıgına isenemen!

ILHAM PERISI

Qayda kettiń meni taslap?
Otırmanǵoy kútip seni,
Bazda jerden, kókten izlep,
Kóp kúttirip qoydıń meni.

Ishimdegi yoshtıń bárin,
Aytsam deymen tek ózińe.
Meni tıńlap túsinetin,
Isenemen hár sózińe.

Kel, keteyik alıslarǵa,
Qol jetpeytin shoqqılarǵa,
Birgelikte eriseyik,
Biz qálegen ármanlarǵa.

MUNDARIJA

Gózzal qala nókisim!	3
Órt tilsiz jaw	4
Ana mehri	5
Alís elge	6
Ana watan	7
Ayaziy	8
Ustazlar	10
Ana jurtím	11
Doslíq	12
Qulaq tutín, balalar!	13
Tórtlikler	15
Aysíz túnler	17
Altín gúz	18
Kitaptín aytqaní	19
Súyemen óz awilimdi	21
«Renessans» dem aliw orni	22
Isenemen	23
Ilham perisi	24

Adabiy-badiiy nashr

BIYSENBAEVA NURDANA

QOSIQ HÁM GÚRRINLER

She'lar

Muharrir: *M. Nurmetova*

Badiiy muharrir: *A. Umarova*

Sahifalovchi: *A. Qayimov*

Musahhih: *I. Isamuhammedova*

O'zbekiston Yozuvchilar uyushmasi
"ADABIYOT NASHRIYOTI" MCHJ

Nashriyot litsenziyasi: AI № AA 0043. 27.01.2020.
100129, Toshkent shahri, Markaz-15. 1/90.

Тел: (98) 128-30-04.

Bosishga 20.08.2024-yilda ruxsat etildi.

Ofset qog'oz. Qog'oz bichimi 70x90 $\frac{1}{32}$.

Ofset bosma. Hisob-nashriyot t. 2.0.

Adadi 500 nusxa.

UO'K: 821.512.133-1(081)

KBK: 83.3(50'zb)

N 42

N 42 Nigina Rustamboyeva

Qosiq hám gúrrińler [Matn]: *she'rlar*.

Biysenbaeva Nurdana. – T.: “Adabiyot”

nashriyoti, 2024. – 28 b.

ISBN 978-9910-8882-6-7

“MASHHUR-PRESS NASHRIYOTI” MCHJ

bosmaxonasida chop etildi.